

VAADE

Juss Haasma: miks me ei määratse?

Juss Haasma on vabakutseline näitleja, nüüd väikestiiviisi ka lavastaja, kes on jõudnud kehastada juba kahte olulist rokkarit: Gunnar Grapsi ja Tanel Padarit.

maratse?

Juss Haasma on vabakutseline näitleja, nüüd väikestviisi ka lavastaja, kes on jõudnud kehastada juba kahte olulist rokkarit: Gunnar Grapsi ja Tanel Padarit.

Foto: Rauno Volmar

EEJOT PÄEVALEHT 8.12.12

Veiko Märka

Kui alustada tema viimasest tööst, noortemuusikalist „Kuu on päike”, mis esietendus 22. novembril Estonia teatri kammersaalis, tekib kohe kiusakas riim: „Kuu on päike, aga väga väike.”

Miks on lavastus nii lühike: täpselt tund ja sellestki moodustavad pool Tanel Padari & The Suni varem kirjutatud laulud?

„Mulle anti Estonia poolt selline missioon või ülesanne: tunniajane etendus,” selgitab lavastaja ja peaosatäitja Haasma (27). „Ja just Tanel Padari lauludega. Kuna Aapo Ilves oli nende sõnad kirjutanud, oli loomulik, et temast sai ka muusikali libretist. Sa ei ole esimene inimene, kes nii küsib. Paljud on kurtnud, et nii rutu sai otsa. Aga esietendusejärgsel peol arutasime Aapo ja laulude seadja Feliksi Küti-ga, et kuna mul on nüüd kuu aega kasutada vabariigi kõige

parem bänd, siis saadan Aapo-le paar kitarril tinistatud viisijuppi, millele ta sõnad kirjutab. Ja esitame edaspidi sama muusikali lõpus ka paar oma lugu. Siis ei tohiks küll midagi lühikeseks jääda.”

Projekti lükkas käima Estonia ooperijuht Mart Mikk, kellel oli sellega seoses üks kindel eesmärk: tuua Estoniasse rohkem noori. Haasma sõnul pidi tüki algul lavastama hoopis Robert Annus ja tema pidi mängima peaosalist, täpselt samamoodi nagu Gunnar Grapsi elu- ja muusikuteest rääkinud Tartu Uue Teatri muusikalis „Raudmees”. Aga Robert oli liiga hõivatud. „Kui tegu oleks olnud õhtut täitva näitemänguga, siis ma topelttööd enda peale võtnud poleks. Juba nüüd, kus lavastuslik osa on vaid pool tundi, tundsin vahel, kuidas sein jookseb ette ja juhe kokku,” ütleb Haasma.

Hoolimata teksti nappusest, leidub selles palju tabavaid kohti, kus paari repliigi abil võetakse kokku meid ümbritseva elu absurdus või muud puudujäägid. Näiteks: „Meie planeet on hullumaja. Mõnikord mulle tundub, et ma lähen lavale maailma eest peitu.”

Lavastaja tunnistab, et on seda tunnet korduvalt ka päriselus tundnud.

ta mingi muidusööja tempel küljes. Kui sa just ei ole juba staar, vaid alles otsid oma imago. Jube palju peab rapsima, hullult tööd tegema, et kusa-gile jõuda. See aeg tuleb võtta pere arvelt, igalt poolt mujalt.”

Haasma toob ka omalt poolt paralleele muusikali ja reaalse elu vahel: „Eestile on omane tava kasutada inimesi nagu heebleid. Ühel pool on osavad, kalgid, südametud

õhtul läheme koju, möliseme naise kallal, et pingeid maandada, võtame nädalavahetusel viina. Ja järgmisest esmaspäevast alates teeme kolm korda rohkem tööd, et kõigi asjade eest makstud saaks. Kas eestlane peab selline olema?”

Juss Haasma arvates ei ole eestlasel mässamise verd. „Ma ei saa aru, miks me ei märatse? Peaksime rohkem enda eest seisma, mitte vagurate nukkudena kodus passima, ennast naise peal õiendamiseiga välja elama.”

Juhin tema tähelepanu asjaolule, et viimased nädalad on rahvale, sealhulgas temale endale andnud küllalt palju võimalusi tänavatel või muude kanalite kaudu oma protestimeelt avaldada.

Haasmal polnud selleks aega. „Olin siin kammersaalis ja tegelesin lavastuse ettevalmistamisega. Ja ma kahtlen, kas tänavatel käimine mõjub nii, nagu peaks mõjuma. Plakatitega tatsamine pole see. See ei tööta, Samas: midagi juba toimub, inimesed hakkavad järjest rohkem oma ise-loomu näitama.” Enne rokkmuusik Taavi Päikese rolli

Estonias on Jussil olnud kaks suurt ja meeldejäavat teatrisa: Essukene ehk Jeesus Kristus Vanemuise „Pekos” ja Gunnar Grapsi „Raudmehes”. Esimest mängitakse kuuldavasti ka järgmisel suvel ehk juba kolmandat aastat. Rollid on näiliselt vastandlikud: esimene esindab taevalikku, teine põrgulikku alget (öeldakse ju, et *rock'n'roll* on saatanast). Kes on sellisel skaalal Taavi Päike?

Haasma leiab, et Päikesel on päris palju ühisjooni Grapsiga. Ent Grapsile sai saatuslikuks see, et ta ei läinud ajaga kaasa. „Ta jättis nahkpüksid jalga ja jäi läbi-lõhki hevimeheks. Taavi on rohkem ajaga kaasa mineja tüüp. Aga ta on samasugune staadionidel masside hullutaja, kes hiljem Põlva ja Sindi kultuurimajas esinedes võitleb ellujäämise eest. Nende saatus on sarnane: mingi aeg sind unustatakse ja võetakse lihtsalt järgmine, kes on särtsakam ja tublim ning uue näoga.”

Kui kolme rolli võrrelda, siis mahukuselt on nad täiesti erinevad. „Raudmehe” proovide kestsid pool aastat – teist nii pikka prooviperioodi pole

Ta on masside hullutaja, kes hiljem Põlva ja Sindi kultuurimajas esinedes võitleb ellujäämise eest.

„Ma ronin lavale peitu mingite asjade eest, mis väsitavad. Lava on nagu püha ja kodu, kus unustad elumured. Artist kuulub ju kõikidele inimestele peale iseenda. Siin tükis leidub veel palju elulisi tõdesid, näiteks see, et igaüks on omal ajal kuulud. Või see, et artistil, aga ka näitlejal, on tahes-tahtma-

ährihaid, kes kasutavad inimesi nagu nuppe, pannes nad enda kasuks tööle. Näiteks tõstetakse elektri hinda ja kõik meie, väikesed heebliid, maksame kuulekalt selle eest. Täpselt sama on toidu, bensiiniga. Me teame, et kõik on ühelinatud. Aga me ei tee midagi, töötame sõnakuulelikult,

näitlejal olnudki –, „Pekol” kaks kuud ja nüüd vaid kuu. Aga „Peko” oli Haasmale, kes sünnist saati tallinlane, väga raske ja võõras, sest ta ei osanud sõnagi setu keelt. „Alles paar päeva enne esietendust hakkasin asjast aru saama ja kõik loksus paika.”

Nagu paljud noored teatralid, lõpetas ka Haasma vanalinna hariduskollegiumi teatriklassi Lembit Petersoni käe all. Üks tema klassikaaslastest on praegune Linnateatri dramaturg Kristiina Jalasto. Lavaka lõpudiplomini jõudis Haasma ajaloolisel 2008. aastal ehk koos masu tulekuga. Kohe hakati rääkima, et sellel kursusel oli tööd leida meelelt raske.

„Oligi nii,” meenutab Juss. „Tänu sellele, et tolleaegne Ugala peanäitejuht Peeter Tammearu käis ühte meie lennu lavastust vaatamas, kutsus ta minu, Martin Milli ja Andres Oja Viljandisse ja me läksimegi. Nemad on tänase ni Ugala. Minule, linnapoisile, jäi Viljandi väikeseks. Tuli igatsus kodulinna ja suurema publikumi järgi. Aga aastaga sain Ugala meeletu töökoogemuse.”

Näitlejaks õpitakse koolis. Kus on Juss Haasma õppinud eluga toimetulemist? „Ma ei tea. Seda vist jäädki õppima. Aga Ugala oli elukool, lavakas ise oli fantastiline elukool. Mul on pere ja kaheaastane tütar ja mulle tundub, et tema õpetab

mind rohkem kui mina teda.” Haasma lendas kodupesast üsna hilja välja, alles lavaka viimasel kursusel, 22-aastaselt.

Perega Taisse naeratama

Haasma on sedasorti inimene, kes tahab aeg-ajalt Eestist puhata. Nautida päikest ja muud elu. Mitte töö, vaid muu elu ongi talle esmatähtis. Ainult siis, kui ta teeb proove või esineb, on töö kõige olulisem. Aga niipea, kui ta teatri ukse enda järel kinni tõmbab, muutub kõik.

„Mulle meeldib puhata Aasias. Ma ei lähe sinna paa-

kuuks Taisse sõitis, vaatas osa inimesi neid nagu idioote. Aga osa sai neist aru.

„Seda on raske kirjeldada, mis tunne see on, kui lähed kesset Phuketis saart oma eestlannast sõbranna sünnipäevale ja kohtad seal umbes neljakümnet eestlast, kellel kõigil on samamoodi põnnid kaasas. Kõik on sõitnud sinna, et võtta aeg maha ja naeratada – kõige siiramas mõttes elu nautida.”

Haasma valimine Gunnar Grapsi kehastajaks tundus esialgu üllatav. Pole välist sarnasust ja iseloomgi tundub igirahutule ja impulsiivsele rok-

Enne ei teadnud ma temast midagi. Nüüd on mul tunne, nagu oleks Gunnar Graps mu väga hea sõber.

riks nädalaks, vaid kolmeks kuuks. Tõmban end kõigest sellest puhtaks, mis on siin. Saan uue hingamise ja selle laksu all tunnen, et saan palju paremini ka erialast tööd teha. Vabakutselise elu on planeerimatu. Aga praegugi mõtlen, kuidas võtan kevadel põnni kaenlasse ja lendan jälle paariks kuuks kusagile palmi alla vedelema.”

Kui Haasma koos hambaarsti assistendist elukaaslase ja üheksakuuse tütreaga kolmeks

karile lausa vastandlik olevat.

Haasma mõonab, et selline kujutlus on absoluutselt õige. Ainus asi, mis teda Grapsiga ühendab, on see, et ta on elus mõne aasta trumme mänginud. Jussi isa oli noorte keskuses Kullo trummiringi juhataja.

„Kursusekaaslane Robert Annus helistas ühel päeval ja oli hästi elevel: temal tuli idee, Ivar Põllu lubas selle näiden-diks kirjutada ja mina pean Raudmeheks hakkama. Lau-

Kolm raamatut

„Kuu on päike” visandab äri-idee: luua raamatukaupluste kett, kus müüakse ainult lilleraamatuid, kokaraamatuid ja elulugusid. Kui Haasma saaks valida kolm eksemplari ainult ühest kategooriast, siis millise ta valiks?

„Üldiselt olen ma halb raamatulugeja. Aga viimased raamatud, mida lugesin, olid Arvo Kukumäe elulooraamat „Alasti elu” ja Mihkel Raua „Musta pori näkku”.

Tegin seda Phuketis. Seal on villa, millest on nii palju eestlasi läbi käinud, et ühte tuppä on kogunenud eestikeelne raamatukogu. Elulood mulle meeldivad, ehkki kahjuks on neist Eestis vormitud täiesti eraldi äri. Elulugudest saab leida saranasusi omaenda mõtetega, kasvõi Kukungaga, kes oli ju ka lavakooli poiss. Nii et pike-malt mõtlemata – kolm elulugu. Süüa teeb mulle tavaliselt kena naine või siis lähen kusagile puhvetisse. Lilleraamatud ma välistan. Florist ma ei ole, olen kaktusemees. Need tulevad endaga peamiselt ise toime, ainult vahetevahel tahavad natuke kastmist ja tolmu pühkimist. See ei tähenda, et mulle ei meeldiks lilli saada. Aga ma ei tee oma tööd lillede pärast.”

laksin kõiki ta laule ja põris-taksin trumme. Esialgu olin kahtlev, eriti oma hääleulatuse suhtes. Kahtlesin ka selles, kas ikka on vaja Grapsi niimoodi lahjendama hakata, et keegi näitleja laulab tema laule hoopis teises tämbris. Küsisin ka Põllult: miks just mina. Tema vastas: „Kes siis veel?” Ühel päeval lugesin ajalehe esiküljelt, et Juss Haasma hakkab Raudmest mängima. Siis oli selge, et asi on otsustatud. Ja miks mitte: väljakutsena meeldis see idee mulle väga. Tulemusega jäin rahule. Me kuidagi siiski taastasime Grapsi fenomeni, mille üle mul on siiralt hea meel. Enne ei teadnud ma temast midagi, ei olnud isegi laval näinud. Nüüd on mul tunne, nagu oleks Gunnar mu väga hea sõber. Nii peabki olema.”

Päike pole Padar

Eelöeldut arvestades pole juhus, et üks „Kuu on päike” oluline tegelane, vastik ja hingetu määndžer mainib sageli, et on olnud ka Gunnar Grapsi määndžer, ja võrdleb Päikest alatasa temaga. Selle liini kirjutas lavastusse sisse libretist Aapo Ilves, kes väga hästi teadis, mis oli Haasma eelmine muusikaliosia.

Kuigi muusikalis kõlavad peaaegu ainult Tanel Padari laulud, pole mõtet tema ja Taa-vi Päikese vahel sarnasust otsida. „Me ei teinud mingit lugu Padari elu- või loometeest,”

kinnitab peaosaline. „Meil on väljamõeldud tegelaskujud, väljamõeldud maailm. Mis on samal ajal hästi eluline ja muidugi saab siin mingeid paralleele leida ka Taneliga. Olen mõtlema hakanud, et võiks edaspidi teha uue muusikali ja siis juba Padari enda ainetel. Siis juba kahevaatuselise ja suurel laval. Aga ka praegu on noortel siin küllalt, mida vaadata ja kõrva taha panna.”

Haasma leiab, et on ka ise veel hingelt nii noor, et võiks sihtgruppki kuuluda. „Mu vanaisa ütles oma 75. sünnipäeva pidades: „Tead Juss, ma olen küll vana mees, aga hingelt noor.” Nii et tema võib seda täpselt samamoodi vaadata tulla.”

Oma tütart Haasma esialgu veel talentiotsimissaatesse ei lubaks. „Ootaksin ära selle ea, kus on näha, kas tal ikka voolab issi veri soontes. Natuke on seda juba näha, paigal ta ei püsi, vaikselt juba märatseb ja mässab. Iseasi, kas teda just mõnda saatesse toppida. Mis mulle staa-risaate juures meeldib, on see, et seal tuleb välja juba oma nime ja näoga laulja. See võimaldab karjääri tegemisel palju aega kokku hoida, isegi neli-viis aastat. Aga rohkem meeldivad mulle need tüübid, kes kusagilt nurga tagant välja kargavad, ilma mingi saate templita.” Ise alustas Haasma lauljana viieaastaselt ETV saates „MM Muna” ja oli kohe lasteaias tehtud mees. (11)